

חכמי גותהם

ג'וסף ג'אקובס (1854 - 1916), יהודי יליד אוסטרליה, היסטוריון היהדות ופובליציסט, פרסם מספר אוספים של ידע-עם מאנגליה, סקוטלנד והודו. הקובץ הבא נכלל באוסף סיפורים אנגליים משנת 1890.

העיר גותהם הדמיונית ידועה היום כמקום מושבו של "באטמן" בארה"ב מסיפורי סרטים וספרי "קומיקס" אך במאה ה-19 נודעה כמושב אנשים חכמים ביותר שבריטניה הגדולה, בדומה לחלם שבפולין או שילדה בגרמניה.

ואלה סיפורים על תושבי גותהם לפי ג'וסף ג'אקובס.

על קניית צאן

היו שני אנשים בגותהם ואחד מהם הלך לשוק בנוטינהם כדי לקנות כבשים. השני חזר דווקא מהשוק והם נפגשו על גשר נוטינהם. "לאן אתה הולך?" שאל זה שבא מהעיר. "הנה" ענה זה שהלך לנוטינהם "אני הולך לקנות צאן." "לקנות צאן?" אמר הראשון "ואיך אתה רוצה להביא אותו הביתה?" "הנה" אמר ההוא "דרך הגשר הזה." "לא, בשום אופן לא" אמר זה שבא מנוטינהם "לא תעביר אותם כאן" "ודווקא כן" ענה השני. הם התחילו לדפוק באלות שלהם באדמה זה כנגד זה, כאילו היו מאה כבשים ביניהם. "הפסיק" אמר אחד "תן לי להעביר את הצאן שלי על הגשר." "לא איכפת לי" אמר השני "לא תעבור כאן." והראשון אמר "אם תתנהג כך, אשים את

אצבעותיי בפי."

"תעז לעשות זאת?" אמר ההוא.

וכשהם כך התווכחו איש אחר מגותהם הגיע מהשוק עם שק קמח על גבי סוס. הוא ראה את שכניו רבים על צאן, למרות שלא היה כל צאן שם.

"הי, טיפשים" קרא "אף פעם לא תחכימו? עזרו לי ושימו את השק על כתפי."

הם עשו כך, והוא ניגש למעקה הגשר, פתח את השק ושפך את כל הקמח לתוך הנהר. "ועכשיו, שכנים" אמר "כמה קמח יש בשק שלי?"

"אכן, אין כלום" אמרו.

"וכך גם בראשיכם" אמר "כי אתם רבים על מה שאין לכם בכלל."

אז מי היה החכם שביניהם?

על הקוקייה

אנשי גותהם רצו מאוד שתהיה להם בעיירה
ציפור שתשיר כל השנה.

לכן באמצע העיירה הקימו כיכר עם גדר
סביב, שמו בו קוקייה ואמרו לה "את תשירי
לנו כל השנה, אחרת לא תקבלי כלל אוכל או
מים."

אבל הקוקייה, כשרק השתחררה בתוך הכיכר
המגודר עפה וברחה משם.

"חבל!" אמרו אנשי גותהם "לא עשינו גדר
גבוהה מספיק."

על משלוח גבינות

היה איש גותהם שהלך לשוק בנוטינהם
למכור גבינה. כשירד מהגבעה בדרך לכוון
הגשר נוטינהם כיכר גבינה אחד נפל

מהתרמיל שלו והתגלגל במורד הגבעה.
"הי אתה" אמר הבחור "אתה חושב שתוכל
להגיע לשוק לבדך? אשלח אחריך אחריך."
הוא הוריד את התרמיל, הוציא את כיכרות
הגבינה וגלגל אותם במורד. "תפגשו אותי
כולם בהשוק" קרא אחריהם. כיכרות גבינה
אחדים נפלו ביו שיחים, אחריהם לתעלה.
הוא הגיע לשוק כדי לפגוש את הגבינות שלו
ונשאר שם עד שהשוק התרוקן. ואז הלך
לשאול את חבריו ושכניו ואנשים אחרים האם
ראו את הגבינות ששלח לשוק.

"ומי היה צריך להביא אותן?" שאל אדם אחד.
"הן הלכו בעצמן, הן הכירו היטב את הדרך"
ענה.

"וי להן" אמר "אני חושש שהן רצו מהר מדי,
כי עברו את השוק ועכשיו הגיעו בוודאי
ליורק."

הוא שכר סוס ורכב ליורק לחפש את הגבינות
שלו, אבל לא מצא אותן עד היום.

על הצלופח הטובע.

זמן מה לפני חג הפסחא אסור לנוצרים לאכול בשר, אלא רק דגים. כשזמן הצום הזה עבר אנשי גותהם התחילו בהתייעצויות, מה לעשות עם הדגים המלוחים שלהם שנותרו. היו להם מליחים הלבנים והאדומים, שפרוטים ויתר דגים מלוחים.

"יש לי הרבה מליחים לבנים" אמר אחד.
"ולי נשאר שפרוטים" אמר השני.

"ולי יש הרבה מליחים אדומים" אמר השלישי. הם החליטו לזרוק אותם לבריכה שבמרכז העיר, כדי שיתרבו, כך שבשנה הבאה יהיו להם דגים רבים לתקופת הצום הגדול. "בשנה הבאה נאכל כמו עשירים" אמרו.

בתחילת השנה הבאה באו אנשי גותהם לבריכה להוציא את הדגים שלהם אבל לא דגו כלום, אלא רק צלופח אחד גדול.

"אהה" אמרו "הצלופח אכל את כל הדגים שלנו."

"מה נעשה לו?" שאל אחד.

"נהרוג אותו" אמר אחר.

"נחתוך אותו לחתיכות" אמר השלישי.

"לא" אמר הרביעי "הכי טוב שנטביע אותו."
"כך נעשה" אמרו וזרקו את הצלופח לבריכה.
"שכב כאן ודאג לעצמך כי אנחנו לא נעזור לך!" אמרו ונתנו לצלופח לטבוע במים.

על תשלום שכר האדמות.

פעם שכחו אנשי גותהם לשלם לבעל הקרקע. אמר זה לזה "מחר יום התשלום. איך נספיק להגיע לבעל האדמות בזמן?"
אמר אחד "היום לכדתי ארנבת והיא יכולה להביא את הכסף במהירות כי היא זריזה מאוד."

"הבה נעשה כך" אמרו "נכתוב מכתב ונכין ארנק כדי להכניס את המכתב והכסף פנימה, ונדריך את הארנבת איך ללכת לבעל האדמות."

"אחרי שכתבו את המכתב ושמו את הכסף

בארנק, קשרו אותו לארנבת בצווארה ואמרו
"קודם לכי בכוון לנקסטר ואחר כך דרך
לוגבורו ותגיעי לבעל האדמות שהוא בנווארק.
ברכי אותו מאיתנו ואמרי שהבאת המגיע לו."
ברגע ששחררו את הארנבת היא התחילה
לרוץ דרך שדות. קרא אחר "קודם תלכי
בכביש ללנקסטר."
"עזוב אותה" אמר אחר "היא יודעת טוב יותר
מאיתנו באיזה דרך ללכת."
אמר שלישי "זו ארנבת חכמה, עזבו אותה,
היא לא תלך בכביש כי שם יתפסו אותה
כלבים."

על הספירה

יום אחד תריסר אנשי גותהם הלכו לדוג. היו
שדגו מהחוף והיו שנכנסו למים וכשכבר
התחילו לחזור אמר אחד מהם "היום עבדנו
הרבה במים. אני מקווה שאיש מאיתנו לא
טבע."

"בואו ונראה" אמר שני "היינו שנים-עשר.
נספור"
כל אחד ספר אחד-עשר ואת עצמו לא ספר.
"וי לנו" אמר אחד לשני "אחד מאיתנו טבע."
הם חזרו לנחל שבו דגו וחיפשו את הטובע
במעלה ובמורד ודאגו מאוד.
בדיוק עבר איש זר ושאל למה הם בוכים.
"הו" אמרו "באנו היום לדוג כאן והיינו
שנים-עשר אבל אחד טבע."
"תנסו לספור עוד פעם" אמר ההוא, ואחד
מהם ספר שוב אחד-עשר ואת עצמו לא ספר.
"טוב" אמר עובר-האורח "מה תתנו לי אם
אמצא את השנים-עשר?"
"אדוני" אמרו "כל הכסף שיש לנו."
"תנו לי את הכסף" אמר וניגש לראשון, נתן לו
מכה חזקה על כתף, עד שזה גנח, ואמר
"הנה אחד". כך עבר את כולם עד שגנחו
כולם וכשהגיע לאחרון, נתן לו מכה עוד יותר
חזקה ואמר "הנה האיש השנים-עשר!"
"תבורך אדוני" אמרה החבורה "מצאת את
השכן שלנו."